

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך לא, תש"מ

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

התקנית. אותו תלמיד-חכם שרצה להזמין טקסייה, יזמין מונית לאחר ביקורו הראשון בארץ.

כל העובדות שהצביע עליהן ש' הרמתי אינן מצדיקות את הזעקה, שהעברית עומדת לפני ספנת התפוררות למספר דיאלקטים. איפכא מסתברא. העברית השגורה בפי רבים מדוברי העברית בגולה (שאינם ישראלים) היא תקינה, שורשית ואידיומטית הרבה יותר משפת הדיבור של הרבה ישראלים מבטן ולידה.

ואשר לשיבושי הלשון שבספרי הלימוד, צריך לדרוש מפל מו"ל בגולה, שייזקק לשירותו של עורך לשוני מהימן.

ר אובן מירקין

מילון אנגלי-עברי חדש *

לכאורה, עוד מילון אנגלי-עברי בשורה הארוכה של מילונים דו-לשוניים, שנתברכה בהם המילונות העברית בשנים האחרונות. ואולם המילון שלפנינו הוא תוספת רצויה, שכן לפחות בעניין אחד — איכות הדפסתו — הוא עולה על שאר רוב המילונים.

המילון החדש מעשה ידיו של ד"ר מנחם דגוט מאוניברסיטת חיפה, אף על פי שבשער נזכר שמו בצד שמו

* "מילון אנגלי-עברי ערוך בידי פרופ' מ"צ סגל, ד"ר מנחם דגוט", הוצאת "קרית-ספר" ירושלים. כרך ראשון, A-L, תשל"ז; כרך שני, M-Z, תשל"ט. בשני הכרכים 840 עמודים כפולי טורים.

של פרופ' מ"צ סגל המנוח. המילון שלפנינו יסודו מילון אנגלי-עברי, שלראשונה ראה אור לפני 37 שנים¹, ומאז נדפס פעמים רבות. מ' דגוט פותב בהקדמתו: "הוחל בחיבור המילון הזה, עוד בימי חייו של פרופ' מ' סגל המנוח, כמהדורה מתוקנת של המילון האנגלי-עברי שלו. אולם עד מהרה התברר... שיש צורך בחיבור מילון חדש, ובהסכמתו המלאה של פרופ' סגל ניטש הרעיון המקורי של הוצאת מהדורה מתוקנת. אולם המילון הנוכחי חייב עדיין הרבה לעידודו של פרופ' סגל ולעבודת החלוץ שלו: במיוחד יש לציין את השימוש הנעשה בו בשיטתו להבאת המבטא של המלים האנגליות בכתב עברי ולסימון הטעמתן. מן הראוי אפוא, שהמילון יוקדש לזכרו של חוקר המקרא הנודע, שהיה גם מאבות הלקסיקוגרפיה האנגלית-עברית".

תכונה אחת של המילון החדש, שהיא שריד שיטתו של פרופ' סגל, הרי זה תרגום הפעלים ע"י צורת המקור הנפרד של הפועל העברי, ולא — כמקובל במילונות העברית בת דורנו — ע"י צורת הנסתר בעבר. למשל, הפועל come מתורגם "בוא, הַגַּע, הַעֲשֵׂה"; come of מתורגם "הִיהַ עַל"; come out מתורגם "יָצָא, יָצָא לָאוֹר (ספר), הוֹפֵעַ, הַתְגַּלָּה" וכיו"ב. שיטה זו, שהייתה נוהגת בדור הקודם², שוב אינה

1. "מילון אנגלי-עברי שימושי עם המבטא האנגלי מאת ה' דאנבי מהאוניברסיטה של אוקספורד, אנגליה, ומאת מ"צ סגל מהאוניברסיטה העברית, ירושלים", הוצאת "דביר" תל-אביב, תש"ג/1942.

2. למשל, במילוניו של יהודה גור, שהאחרון בהם ראה אור בשנת תש"ו.

מקובלת היום, שהרי היא מציגה צורות פועל, שאינן רגילות בלשון ימינו, ואשר משוות לתרגום העברי טעם ארכאי. המילון החדש מכיל כ־50,000 ערכים, ולדברי מחברו הוא מיועד בעיקר לדוברי עברית "הנוזקים למקור מידע מהימן על אוצר המלים של האנגלית בת־זמננו, כפי שמשתמשים בה כאמצעי תקשורת בכתב ובעל־פה, ובסוגים שונים של כתיבה ספרותית ופובליציסטית". המילון מבוסס על האנגלית הבריטית, אך הוא מביא גם צורות פתיב ומשמעויות של האנגלית האמריקנית.

כאמור, מבטאה של כל מלה אנגלית נתון באותיות עבריות ובניקוד, על פי שיטתו של פרופ' סגל. שיטה דומה נקטו גם מחבריו של "מילון מגידו" האנגלי-עברי, לִבְנֶסְטוֹן וסיוון³, ששינו בה כמה שינויים. קשה להעריך, איזו שיטה עדיפה: של דגוט או של לבנסטון וסיוון. יש קשיים בשתיהן. למשל, מלת anger מתועתקת אצל דגוט אַאָנְגָּ, ואילו אצל לִבְנֶסְטוֹן וסיוון היא מתועתקת אַאָנְגָּ. קורא רגיל יתקשה בשני התעתיקים. אף על פי כן נראה לי, שבכמה פרטים שיטתם של לבנסטון וסיוון פשוטה יותר. לעומת זה נראית לי דרפו של סגל — ובעקבותיו דגוט — לסמן את ההברה המוטעמת בגוף המלה האנגלית, ולא בתוך התעתיק העברי, כפי שעשו לבנסטון וסיוון, ואולם עניין של טעם הוא זה, ואין לדבר חשיבות יתרה.

3. יצא לאור בשנת תשכ"ו. ראה סקירתו עליו ב"לשוננו לעם"

תשכ"ו, עמ' 272-275.

המילון החדש מציע את אוצר המלים הפללי של הלשון האנגלית, ומשום כך "לא נכללו בו מונחים טכניים ומקצועיים, פרט לאלה, אשר, מסיבות שונות, יצאו מתחום המשמעות המצומצם שבו נוצרו והפכו למלים רווחות... פי מונחים פאלה [דהיינו המונחים הטכניים המובהקים — ר"מ], ככול שיהיו חשובים כשלעצמם, הם מעניינם רק של מומחים לדבר, אשר יכולים לבוא על סיפוקם במילונים וברשימות־מלים 'טכניים'...". מקבל אני את קביעתו העקרונית של דגוט, שמילון שימושי פללי אינו צריך לכלול את שפע המונחים הטכניים, שמספרם פלשון — ובמיוחד בלשון האנגלית — עולה על מספר המלים שבשימוש פללי, אלא שבמציאות המצב שונה: למשל, הקורא פתבה בעיתון, ובה ענייני מדע וטכניקה, יחפש את המלה שאינה ידועה לו במילון הפללי, ויתאכזב אם לא ימצאנה שם. אמנם נכון, שחוג המשתמשים שימוש פעיל במונח מקצועי זה או אחר עשוי להיות קטן ביותר, אבל מספר הקוראים דברי מדע וטכנולוגיה גדול הרבה יותר. איני מקנא במילונאי — פל מילונאי — שהוא נאלץ להכריע באלפי מלים, מה להביא במילונו. ומה להשאיר מחוצה לו. מפל מקום ברור, שמילון שימושי פללי אינו יכול לכלול את פל המונחים הטכניים. זה תפקידו של מילון מסוג שונה.

המילון החדש מעמיד פתחרות קשה את שאר מילוני האנגלית והעברית, וטוב הדבר, שניתנה לקורא העברי האפשרות לבחור ביניהם.